

บทที่ 1

โครงสร้างการค้าระหว่างประเทศระหว่างประเทศไทยและประเทศต่างๆ

ในบทนี้ จะได้ทำการศึกษาดังโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศ ระหว่างประเทศไทย และประเทศต่างๆ ทั่วไป โดยเริ่มทำการศึกษาคั้งแต่ปี ค.ศ. 1954 ซึ่งเป็นปีที่สถิติเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศของประเทศต่างๆ ได้เริ่มจัดทำขึ้นอย่างสมบูรณ์แบบที่สุด และทำการศึกษามาจนถึงปี 1969 เป็นปีสุดท้าย เพราะหลังจากปี 1969 แล้ว สถิติบางรายการไม่สามารถหาได้ครบถ้วน รวมทั้งปี 1970 ก็เป็นปีที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงรหัสของรายการสินค้า ซึ่งซื้อขายกันระหว่างประเทศด้วย ทำให้การแบ่งแยกสินค้าตามหมวดต่างๆ ดังที่เคยทำในปี 1954 - 1969 ประสบปัญหายุ่งยาก จึงเลือกระยะเวลาที่ทำการศึกษาคั้งแต่ 1954 - 1969 เท่านั้น แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงโครงสร้างการค้าคั้งแต่ 1954 - 1969 จะกล่าวถึงโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศก่อนปี 1954 ประกอบคร่าวๆ เสียก่อน

การศึกษาโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศ โดยเน้นเฉพาะปี 1954 - 1969 เรา จะทำการวิเคราะห์ทางด้านสินค้าเข้า และสินค้าออก หมายถึงทั้งทางด้าน มูลค่า ปริมาณ และราคา โครงสร้างการค้าระหว่างประเทศซึ่งแบ่งแยกตามหมวดของสินค้าทั้งทางด้านสินค้าเข้าและสินค้าออก รวมทั้งคู่มือทางการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศต่างๆ โดยมองจากฝ่ายไทยและจากประเทศคู่ค้าชายของไทยอีกด้วย

เนื่องจากการศึกษาโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศต่างๆ ต้อง การสถิติทางด้านการค้าของต่างประเทศเหล่านั้นในรายละเอียดพอสมควร ซึ่งไม่สามารถทำได้ ครบถ้วนจากเอกสารของหน่วยราชการในประเทศ จึงจำเป็นต้องใช้สถิติที่ทำการเก็บรวบรวมโดย องค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ ซึ่งตัวเลขเหล่านี้ พอจะเป็นที่เชื่อถือได้ว่าถูกต้อง คั้งนั้น สถิติในบทนี้และบทที่ 2 จึงมีที่มาหลายแหล่ง เช่น สถิติจากกรมศุลกากร, สถิติจากสมุด สถิติการค้ารายปีของสหประชาชาติ เป็นต้น แล้วแต่ประโยชน์และความสะดวกในการใช้สถิติเหล่านั้น

การศึกษาดังโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศ อาจแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ โครงสร้างการค้าคั้งแต่ก่อนปี 1954 และโครงสร้างการค้าคั้งแต่ 1954 - 1969 โดยเราจะพูดถึงส่วนแรกแต่เพียงสั้นๆ เท่านั้น

1.1 การค้าก่อนปี 1954 (พ.ศ. 2497)

ประเทศไทยได้ทำการค้าขายอย่างเสรีกับประเทศต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 1855 (พ.ศ. 2398) (1) โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลที่ 4 ได้ทรงลงนามในสนธิสัญญาทางการค้ากับอังกฤษชื่อ "สนธิสัญญาบาวริง" (2) (BOWRING TREATY) เป็นประเทศแรกในปีนั้น และทำให้ประเทศอื่น ๆ ได้ทำสัญญากับไทยในปีต่อมาอีกหลายประเทศ (3)

(1) ก่อนที่จะมีการลงนามในสนธิสัญญาบาวริง กษัตริย์ทำการผูกขาดในการค้า เพื่อนำกำไรจากการค้ามาเป็นรายได้ของประเทศ สินค้าบางอย่างได้รับอนุญาตให้ค้าขายอย่างเสรีใด เช่น ข้าวหนังสัตว์และไม้ แต่สินค้าออกทั้งหมดนอกจากนั้น รวมทั้งสินค้าเขากวอยู่ในความควบคุมของกษัตริย์ทั้งสิ้น

- (2) สนธิสัญญาบาวริง มีสาระสำคัญดังนี้คือ
 - (1) คนในบังคับอังกฤษ ขึ้นกับศาลกงสุลอังกฤษ
 - (2) กนอังกฤษมีสิทธิที่จะค้าขายอย่างเสรีในทุก ๆ ท่าเรือ และมีสิทธิอาศัยอยู่อย่างถาวรในกรุงเทพฯ
 - (3) งดเลิกการเก็บภาษีแบบกะประมาณ ภาษีศุลกากรทั้งขาเข้าและขาออกกำหนดไว้ดังนี้
 - ก. ภาษีศุลกากรขาเข้าถูกกำหนดไว้เพียง 3% สำหรับสินค้าทุกชนิด ยกเว้น 2 อย่างคือ ฝิ่นไม่ทองเสียภาษี แต่ทองขายให้กับ OPIUM FARMER และทองแพงไม่ทองเสียภาษี
 - ข. สินค้าส่งออกจะต้องถูกเก็บภาษีครั้งเดียว ไม่ว่าภาษีจะเรียกว่า INLAND TAX, TRANSIT DUTY หรือ EXPORT DUTY

- (1) ขาดกอังกฤษได้มีอนุสัญญาให้เรือและชายโดยตรงกับคนไทย ไม่ต้องมีบุคคลที่ 3
- (5) รัฐบาลไทยมีสิทธิที่จะห้ามส่ง แกล็ดือ: ข้าวและปลา เป็นสินค้าออก เมื่อสินค้าเหล่านี้เกิดการขาดแคลน

- (3) ประเทศที่ทำสนธิสัญญาซึ่งมีจุดประสงค์เช่นเดียวกับอังกฤษกับไทย ต่อจากอังกฤษคือ

สหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศส ในปี 1856	เคนมาร์ก ในปี 1858
ปอร์ตุเกส ในปี 1859	เนเธอร์แลนด์ในปี 1860
เยอรมันในปี 1862	สวีเดน, นอร์เวย์, เบลเยียมและอิตาลีในปี 1868
ออสเตรีย-ฮังการี ในปี 1869	สเปน ในปี 1870
ญี่ปุ่น ในปี 1898	และรัสเซีย ในปี 1899

การค้ระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อประเทศน้อยมากในปี 1850 สินค้าออกมีเพียงไม่กี่ชนิด เช่น ปลา ผลไม้ ไม้ หนังสือตัว น้ำตาล งาช้าง ขาว ริงนก ยาสูบ เนื้อแห้ง สินค้าส่งออกเป็นส่วนน้อยของการผลิต แมแต่ข้าวก็ส่งออกเพียง 5% เท่านั้น (4) ส่วนสินค้าเข้าก็มีไม่กี่ชนิดเช่นกัน ส่วนมากเป็นสินค้าที่ดัดกรรม สินค้าเข้าเป็นเพียงส่วนน้อยของการบริโภคภายในประเทศ สินค้าเข้าที่สำคัญก็คือ ผ้าชนิดต่าง ๆ

หลังจากปี 1850 สินค้าออกบางอย่างได้เพิ่มพูนขึ้นและเป็นสัดส่วนที่ใหญ่ในสินค้าออกทั้งหมด คือ ข้าว ยางพารา ฝ้าย และไม้สัก เห็นได้จากภาคผนวก ก. ตารางที่ 1 สัดส่วนของสินค้าทั้ง 4 ต่อสินค้าออกทั้งหมด ในบางปี มีค่าสูงถึงกว่า 90% เช่นปี 1906 และปี 1910 และสัดส่วนของสินค้าทั้ง 4 นี้ก็ไม่เคยลดต่ำกว่า 50% เลย จึงอาจกล่าวได้ว่า สินค้าออกของไทยในระยะนี้ จำกัดอยู่แค่สินค้าไม่กี่ชนิดแค่นั้นที่ส่งออกมีมูลค่าสูง (5)

ยางและฝ้ายของไทยที่ผลิตได้เกือบทั้งหมด ถูกส่งเป็นสินค้าออกรวมทั้งไม้สักด้วย แต่ไม้สักรังใช้ในประทศบาง เช่น ไซท์เฟอร์นิเจอร์ ต่อเรือ สร้างบ้าน อาจพูดได้ว่า สินค้าทั้ง 3 ผลิตเพื่อตลาดต่างประเทศ การผลิตได้รับอิทธิพลจากราคาตลาดโลก และสภาวะความต้องการของตลาดโลก ทำให้ไทยไม่มีอำนาจควบคุม (6) ยิ่งกว่านั้น ทุกขั้นตอนของการผลิต ทั้งการแปรรูปและการค้า อยู่ในมือของคนต่างชาติ ฝ้ายอยู่ในการควบคุมของชาวยุโรปและชาวจีน ซึ่งเป็นเจ้าของเงินทุน และให้แรงงานชาวจีนทำ ป่าไม้สักอยู่ในความควบคุมของบริษัทชาวยุโรปและนำไปเลื่อยในโรงเลื่อยของชาวจีนและชาวยุโรป ส่วนยางเป็นของคนจีนและคนไทย แต่การค้าอยู่ในมือของคนจีน

(4) Ingram, J.C. ; Economic Change in Thailand 1850 - 1970
(Standford University Press), 1971, p. 29

(5) กระจายละเอียดมูลค่าและสัดส่วนของสินค้าที่ส่งออก 4 อย่างนี้ ได้ใน ภาคผนวก ก. ตารางที่ 1

(6) Ingram ; op.cit, p. 111

สำหรับข้าว ส่งออกจากที่เหลือจากการบริโภคภายในประเทศ สักส่วนของข้าวที่ส่งออก (7) อยู่ในสัดส่วนที่สูงพอสมควร เพราะบางปีสูงถึง 50% ของผลผลิตทั้งหมด ถึงแม้ว่า สักส่วนที่ส่งออกในปีหลัง ๆ จะมีคาลดลง (ปี 1945 - 1947 สักส่วนของการส่งออกต่อผลผลิตทั้งหมดลดลงเหลือเพียง 11%) แคมูลค่าที่ส่งออกก็เพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งจากการที่ความต้องการข้าวจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การผลิตข้าวเพิ่มขึ้น เพราะชาวนามีกำลังใจในการผลิต แต่เดิมชาวนาผลิตให้พอเพียงกับการบริโภคภายในครอบครัวหรือมากกว่านั้นเพียงเล็กน้อยเพื่อใช้เสี่ยภาษีและสำหรับแลกเปลี่ยน เมื่อต่อมา ชาวนาผลิตและขายได้เป็นเงิน ก็ทำให้อยากผลิตเพิ่มขึ้น

Van der Heide และ Virginia M. Thompson (8) ให้ความเห็นว่า การที่ความต้องการจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ก็เพราะมีการคมนาคมขนส่งที่ทันสมัยและประกอบกับเบ็ดคดลงสู่เอเชีย ทำให้สามารถขนส่งสินค้าที่มีน้ำหนักมาก เช่น ข้าวและไม้สักได้สะดวก

สำหรับทางค่านสินค้าเข้าของไทย ขึ้นอยู่กับสินค้าออก (9) เมื่อสินค้าออกลดลง รายได้ของประเทศลดลง สินค้าเข้าก็จะลดลงในสัดส่วนเดียวกันทันที

มูลค่าสินค้าเข้า-สินค้าออก ระหว่างปี 1930 - 1953 สินค้าเข้าเพิ่มขึ้นปีละ 19.9% และสินค้าออกเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเกือบเท่ากัน คือ เพิ่มขึ้นปีละ 19% มูลค่าสินค้าออกแต่ละปี จะคลุมมูลค่าสินค้าเข้าได้หมด ในระยะปีต้น ๆ คือปี 1930 - 1942 สักส่วนของการครอบคลุมสินค้าเข้าโดยสินค้าออก (% of coverage of imports by exports) อยู่ในสัดส่วนที่สูงพอสมควร แต่หลังจากปี 1942 สักส่วนก็เพิ่มลดลง แต่ก็เพิ่มขึ้นอีก จึงอาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างการค้าระหว่างปีก่อนปี 1954 ไทยอยู่ในสภาพที่ไม่ลำบากเลย ค่าการค้าของเราเป็นฝ่ายเกินดุลตลอดเวลา (10) มีบางปีเท่านั้นที่เกิดการขาดดุลการค้าขึ้น คือ ตั้งแต่ปี 1943 - 1947 แต่การขาดดุลในปีเหล่านี้ ก็มีมูลค่าไม่สูงมากนัก

(7) โปรดดูภาคผนวก ข. การร่างที่ 2

(8) Ingram, *op. cit.*, pp. 41, 42

(9) โปรดดูมูลค่าสินค้าเข้าและสินค้าออก ในภาคผนวก ค. ตารางที่ 3

(10) เนื่องจากมูลค่าสินค้าเข้า เป็นมูลค่า C.I.F. (ราคาบวกค่าระวาง) ส่วนสินค้าออกเป็นมูลค่า F.O.B. (คือไม่รวมค่าเหล่านี้เขาไปขาย ซึ่งความแตกต่างของมูลค่าทั้งสอง โดยทั่วไปประมาณ 10% ฉะนั้น เมื่อเทียบค่าสินค้าเข้าและสินค้าออก ด้สินค้าออกคลุมค่าสินค้าเข้า (หรือ % ของ Coverage of imports by exports) เท่ากับ 90% ก็ถือว่าดุลการค้าไม่ขาดดุล

สินค้าเข้าของไทยเป็นสินค้าหัตถกรรมแทบทั้งสิ้น และส่วนใหญ่เป็น "สินค้าบริโภค" มากกว่า "สินค้าประเภททุน" ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะผลิตสินค้าประเภททุนค่อนข้างมาก หรือแทบไม่ไต่เลย แต่สัดส่วนของสินค้าเข้าประเภททุนต่อสินค้าเข้าทั้งหมด ก็อยู่ในระดับที่ต่ำมาก เฉลี่ยตั้งแต่ปี 1859 - 1949 ประมาณปีละ 19.4% เท่านั้น⁽¹¹⁾

ประเทศไทยสั่งสินค้าเข้าหลายชนิด แต่มีมูลค่าน้อยในแต่ละชนิด ซึ่งก็หมายความว่า สินค้าเหล่านี้ มีการบริโภคในหมู่ประชาชนเพียงส่วนน้อยเท่านั้น คือ ในหมู่พ่อค้าต่างชาติ, คนจีน บางพวกและในหมู่คนที่มั่งรวยไต่สูง ซึ่งส่วนมากอาศัยอยู่ในเมืองหลวง สินค้าบริโภคที่สั่งเข้าจึงไม่มีความสำคัญต่อระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน ยกเว้นบางอย่าง เช่น ยารักษาโรคและน้ำมันก๊าด หรืออาจพูดได้ว่า สินค้าเข้าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยมากกว่าสิ่งจำเป็น เพราะชีวิตประจำวันของประชาชนไม่เกิดครอนณาปราศจากสินค้าเข้า

สรุป การค้าก่อนปี 1954 จะเห็นได้ว่า สินค้าออกที่ทำรายได้ให้กับประเทศสำคัญที่สุด 4 ชนิด คือ ข้าว ฝ้าย ยางพารา และไม้สัก ทำรายได้ให้กับประเทศประมาณ 3/4 ของรายได้ที่ได้รับจากสินค้าออกทั้งหมด ส่วนสินค้าเข้าก็ขึ้นอยู่กับสินค้าออก ถ้ามูลค่าสินค้าออกลดลง มูลค่าสินค้าเข้าก็ลดลงด้วย สินค้าเข้าเป็นสินค้าหัตถกรรมเป็นส่วนมาก และใช้กันในหมู่คนที่มั่งรวยไต่สูงเท่านั้น จึงจัดเข้าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย มากกว่าสินค้าจำเป็น

1.2 การค้าตั้งแต่ปี 1954 - 1969

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยเริ่มพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะทางด้าน

INFRASTRUCTURE : ด้านพลังงาน การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น โดยใช้เงินจากงบประมาณของประเทศและเงินกู้จากต่างประเทศลงทุนทางด้านกิจกรรมรากฐานการพัฒนา จึงมีการสั่งสินค้าประเภททุนเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทางด้านสินค้าออก ก็มีสินค้าออกชนิดใหม่เพิ่มขึ้นอีกหลายชนิด และสินค้าออกบางชนิด ทำรายได้ให้กับประเทศมากกว่ารายได้จากสินค้าออกสำคัญแต่เดิมด้วย เช่น ข้าวโพด ปอ เป็นต้น

(11) โปรดดูภาคผนวก ง. ตารางที่ 4

พิจารณาถึงโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในรายละเอียดได้ ดังนี้

1.2.1 มูลค่าสินค้าออก สินค้าเข้า และดุลการค้า

ในช่วง 16 ปี คือตั้งแต่ปี 1954 - 1969 สินค้าเข้าของไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (ก็จะเห็นได้ชัดในตารางที่ 1) มูลค่าส่งเข้าในปี 1954 เท่ากับ 7,021 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 26,891 ล้านบาทในปี 1969 อัตราเพิ่มประมาณปีละ 9.59% ส่วนทางด้านสินค้าออก เพิ่มขึ้นไม่รวดเร็วเท่ากับทางด้านสินค้าเข้า มูลค่าส่งออกในปี 1954 เท่ากับ 6,177 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 14,722 ล้านบาทในปี 1969 อัตราเพิ่มประมาณปีละ 5.9%

เนื่องจากมูลค่าส่งเข้ามากกว่ามูลค่าส่งออกตลอด และอัตราเพิ่มของสินค้าเข้าก็มากกว่าอัตราเพิ่มของสินค้าออกด้วย จึงทำให้ดุลการค้าของไทยในช่วงปีเหล่านี้ ฝ่ายที่เสียดุลตกอยู่กับฝ่ายไทยเกือบตลอดสัดส่วนของการครอบคลุมสินค้าเข้าโดยสินค้าออกบางปีอยู่ในระดับที่ต่ำมาก โดยเฉพาะในปีหลังๆ คือปี 1966 - 1969 สัดส่วนของการครอบคลุมสินค้าเข้า เฉลี่ยแล้วปีละไม่เกิน 60% เท่านั้น ซึ่งเป็นเหตุให้การขาดดุลการค้าในระยะหลัง ๆ นี้ มีมูลค่าสูงมาก

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า ไทยจะเป็นฝ่ายเสียดุลการค้าในมูลค่าสูงในระยะหลังนี้ แต่ TERMS OF TRADE ของไทยกลับดีขึ้นเรื่อย ๆ (12) คือหมายความว่า ราคาสินค้าออกของไทยอยู่ในระดับที่ตลอดและราคาสินค้าเข้าลดลง ทางด้านสินค้าออก ปริมาณ, มูลค่า สินค้าออกเพิ่มขึ้น และราคาสินค้าออกของไทยดีขึ้น ส่วนทางด้านสินค้าเข้า ปริมาณและมูลค่าสินค้าเข้าเพิ่มขึ้น แต่ราคาสินค้าเข้าลดลง ทำให้เกิดผลอีกประการหนึ่ง นอกจาก TERMS OF TRADE ที่ดีขึ้น ก็คือความสามารถในการส่งสินค้าเข้า (CAPACITY TO IMPORT) ที่ขึ้นด้วย

1.2.2 โครงสร้างการค้าแบ่งแยกตามหมวดของสินค้า

ในการพิจารณาโครงสร้างของสินค้าเข้าและสินค้าออกระหว่างประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ เราจะพิจารณาตามหมวดของสินค้า ซึ่งแบ่งแยกตาม STANDARD INTERNATIONAL TRADE CLASSIFICATION (SITC CODE) และนำมาแบ่งเป็น 5 หมวดดังนี้คือ

(12) โปรดดูภาคผนวก จ. ตารางที่ 5

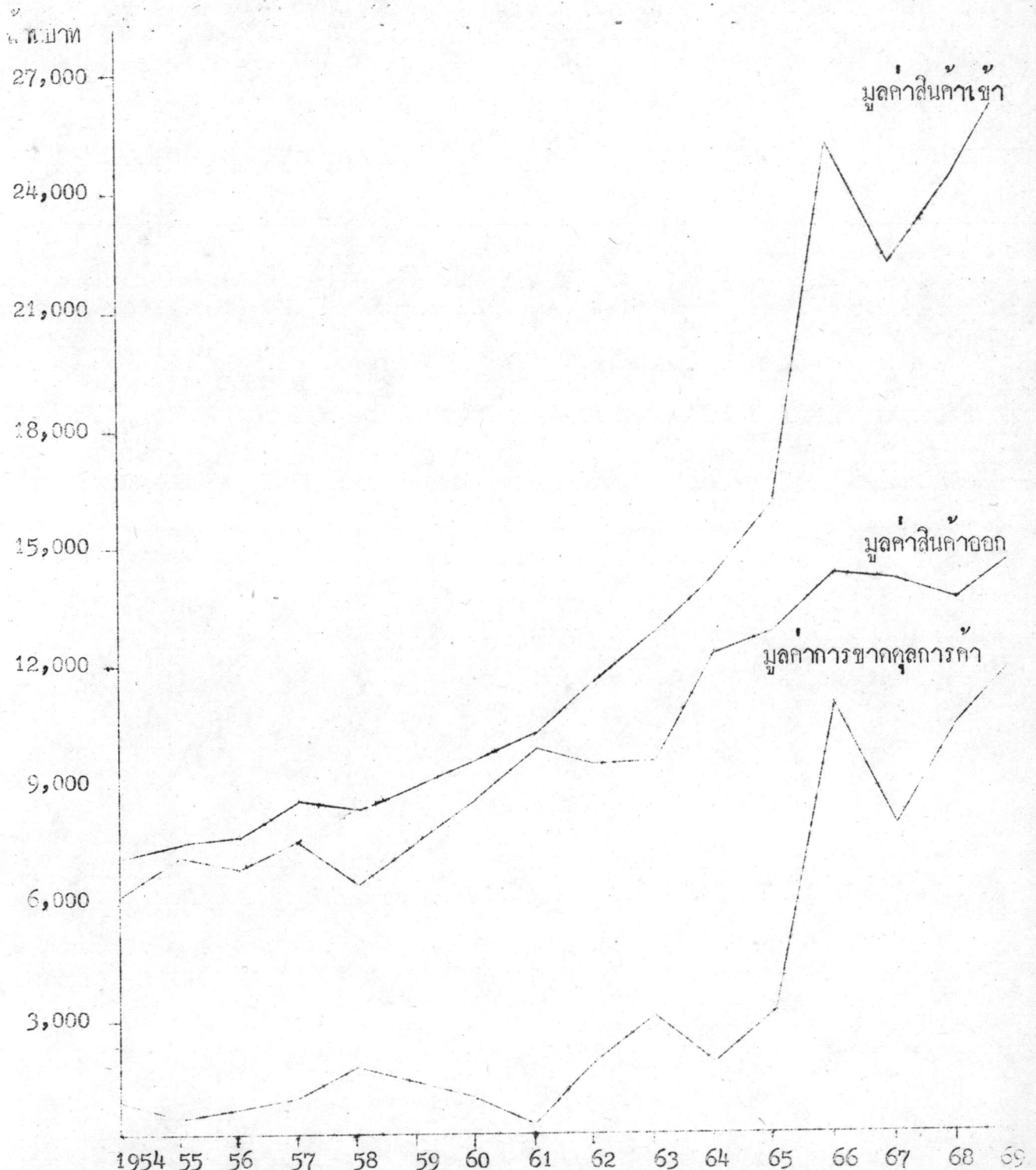
ตารางที่ 1. มูลค่าสินค้าออก สินค้าเข้า และดุลการค้า ค.ศ. 1954-1969 (หน่วย, ล้านบาท)

ปี	สินค้าเข้า	สินค้าออก	ร้อยละของสินค้า ออกในสินค้าเข้า	ดุลการค้า
1954	7,021.53	6,177.01	87.97	- 844.52
1955	7,502.65	7,120.55	94.66	- 382.10
1956	7,655.13	6,923.20	90.43	- 731.93
1957	8,536.97	7,539.54	88.31	- 997.43
1958	8,237.04	6,446.65	78.26	- 1,790.39
1959	8,988.34	7,560.38	84.11	- 1,427.96
1960	9,622.06	8,614.31	89.52	- 1,007.75
1961	10,287.27	9,996.98	97.17	- 290.29
1962	11,503.66	9,529.17	82.83	- 1,974.49
1963	12,802.76	9,676.30	75.57	- 3,126.46
1964	14,253.46	12,339.22	86.56	- 1,914.24
1965	16,185.33	12,940.81	79.95	- 3,244.52
1966	25,347.04	14,309.92	56.45	- 11,037.12
1967	22,187.70	14,166.18	63.84	- 8,021.52
1968	24,102.97	13,679.09	56.75	- 10,423.88
1969	26,891.11	14,722.08	54.74	- 12,169.03

ที่มา.

ANNUAL STATEMENT OF FOREIGN TRADE OF THAILAND, DEPARTMENT
OF CUSTOMS

ภาพที่ 1 : มูลค่าสินค้าออก สินค้าเข้า และดุลการค้า ค.ศ. 1954 - 1969

ที่มา: จากตารางที่ 1

(ก) อาหารและเครื่องดื่ม (FOOD AND BEVERAGES) คือรวมเอาสินค้าตามหมวด 0 (อาหาร) และหมวดที่ 1 (เครื่องดื่มและยาสูบ) เข้าด้วยกัน สินค้าในหมวดนี้ ได้แก่ เนื้อสัตว์ ข้าว ผักและผลไม้ น้ำตาล กาแฟ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และไม่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ เป็นต้น

(ข) วัตถุดิบ (RAW MATERIAL) รวมเอาสินค้าในหมวดที่ 2 (วัตถุดิบที่มิใช่โลหะ) ได้แก่ ไม้รวม น้ำมันเชื้อเพลิง) และหมวดที่ 3 (น้ำมันเชื้อเพลิงจากแร่ น้ำมันหล่อลื่น และบรรดาวัตถุพวกเดียวกัน) เข้าด้วยกัน ได้แก่ สินค้าจำพวก หนังกบ ยางกบ เมล็ดพืชที่มีน้ำมัน เยื่อทำกระดาษ ฝ้าย ปอ แร่กบ ปุ๋ยธรรมชาติ สินแร่ ถ่านหิน น้ำมัน แก๊สธรรมชาติ และพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น

(ค) สินค้าหัตถกรรมสำหรับการอุตสาหกรรม (MANUFACTURED GOODS FOR INDUSTRIAL CONSUMPTION) คือ รวมสินค้าในหมวดที่ 4 (น้ำมันและไขมันจากสัตว์และพืช) หมวดที่ 5 (เคมีภัณฑ์) และพวกโลหะสามัญ (BASE METALS) เข้าด้วยกัน สินค้าในหมวดนี้ ก็ได้แก่ น้ำมันจากสัตว์และพืช สี อินทรีย์และอนินทรีย์เคมีภัณฑ์ ปุ๋ยหัตถกรรม วัตถุเคมี ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม เหล็กและเหล็กกล้า และโลหะสามัญอื่น ๆ เป็นต้น

(ง) สินค้าหัตถกรรมสำหรับการบริโภค (MANUFACTURED GOODS FOR CURRENT CONSUMPTION) รวมสินค้าหมวดที่ 8 (สิ่งหัตถกรรมเบ็ดเตล็ด) และหมวดที่ 6 (สิ่งหัตถกรรมจักจำพวกความวิจิตร โดยหักเอาพวกโลหะสามัญออก เพราะสินค้าในหมวดที่ 6 เป็นสิ่งหัตถกรรมจักจำพวกความวิจิตร ซึ่งมีทั้งใช้บริโภคได้ทันที และทั้งที่นำไปใช้ในกิจการอุตสาหกรรมด้วย จึงจำเป็นต้องแยกพวกโลหะสามัญซึ่งนำไปใช้ในการอุตสาหกรรมออกจากหมวดที่ 6 ซึ่งเป็นสินค้าหัตถกรรมสำหรับการบริโภค เพื่อนำไปรวมกับหมวดที่ 4 และ 5 ซึ่งเป็นสินค้าหัตถกรรมสำหรับการอุตสาหกรรม) ได้แก่ สินค้าจำพวก หนังกบ ประดิษฐ์กรรมของยาง สิ่งหัตถกรรมจากไม้ กระดาษ และกระดาษแข็ง ผ้า เครื่องแก้ว เครื่องเพชรพลอย เครื่องสุขภัณฑ์ เครื่องเรือน เครื่องใช้ในการเดินทาง กระเป๋า รองเท้า เครื่องใช้ในการถ่ายรูปและภาพยนตร์ เครื่องดนตรี นาฬิกา เป็นต้น

(จ) สินค้าประเภททุน (CAPITAL GOODS) ได้แก่ สินค้าในหมวดที่ 7 (เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ในการขนส่ง) เช่น เครื่องจักรกลกำเนิดกำลัง เครื่องจักรและเครื่องมือในการเกษตร

ตารางที่ 2. การค้าระหว่างประเทศของไทย แบ่งแยกตามหมวดของสินค้า แสดงมูลค่า, สัดส่วน และอัตราเพิ่ม

รายการ	ค่าเฉลี่ยปี 1954-56		อัตรา เพิ่ม ต่อปี	ค่าเฉลี่ยปี 1961-63		อัตรา เพิ่ม ต่อปี	ค่าเฉลี่ยปี 1967-69	
	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน ของทั้งหมด		มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน ของทั้งหมด		มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน ของทั้งหมด
<u>สินค้าเข้าทั่วไป (มูลค่า C.I.F.)</u>								
1. อาหารและเครื่องดื่ม	799.50	11.26	2.5%	939.94	8.21	9.0%	1,580.03	6.52
2. วัตถุดิบ	716.93	10.20	9.6%	1,363.83	11.84	11.0%	2,550.90	10.52
3. สินค้าที่คัดสรรสำหรับการอุตสาหกรรม	1,626.36	23.16	4.2%	2,171.01	18.84	14.9%	5,001.41	20.63
4. สินค้าที่คัดสรรสำหรับการบริโภค	2,338.30	34.73	6.1%	3,528.49	30.71	7.3%	5,393.18	22.25
5. สินค้าประเภททุน	1,402.14	19.99	12.4%	3,171.75	27.26	18.4%	8,756.22	36.12
ค่าเฉลี่ยสินค้าเข้าทั้งหมด	7,018.39		7.3%	11,531.23		13.2%	24,238.29	
<u>สินค้าออกของประเทศ (มูลค่า F.O.B.)</u>								
1. อาหารและเครื่องดื่ม	3,606.82	62.85	5.1%	5,087.89	53.74	6.1%	7,276.76	51.49
2. วัตถุดิบ	2,171.64	35.23	9.4%	4,082.42	43.14		4,061.97	28.63
3. สินค้าที่คัดสรรสำหรับการอุตสาหกรรม	57.23	.99		26.54	.27	99.8%	1,691.61	11.94
4. สินค้าที่คัดสรรสำหรับการบริโภค	36.51	.61	25.8%	182.14	1.92	18.0%	492.00	3.46
5. สินค้าประเภททุน	-	-		2.37	.024	74.7%	67.24	.48
ค่าเฉลี่ยสินค้าออกทั้งหมด	5,869.27		7.0%	9,463.80		6.9%	14,156.76	

ที่มา : U.N. YEARBOOK OF INTERNATIONAL TRADE STATISTICS ตั้งแต่ 1954 - 1969

รถแทรกเตอร์ เครื่องกลจักรสำหรับใช้ในสำนักงาน เครื่องกลจักรที่ใช้ในการเหมืองแร่ การก่อสร้างและการอุตสาหกรรม เครื่องกลจักรไฟฟ้า เครื่องมือและเครื่องใช้ที่ใช่ไฟฟ้า ยานยนต์ อากาศยาน และเรือ เป็นต้น

ตารางที่ 2 แสดงโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศของไทยและประเทศต่าง ๆ โดยแบ่งแยกตามหมวดของสินค้า 5 หมวดดังที่กล่าวข้างต้น ตั้งแต่ปี 1954 - 1969 โดยคิดค่าเฉลี่ยของปี 1954 - 55 - 56 ค่าเฉลี่ยของปี 1961 - 62 - 63 และค่าเฉลี่ยของปี 1967 - 68 - 69 ของมูลค่า และคิดเป็นร้อยละของสินค้าเข้าและสินค้าออกทั้งหมด เพื่อความสำคัญของการนำเข้าและการส่งออกของสินค้าแต่ละหมวดที่มีต่อโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศ

1.2.2 ก. สินค้าเข้า

ปี 1954 - 1955 - 1956 ค่าเฉลี่ยของสินค้าเข้าทั้งหมดเท่ากับ 7,018.39 ล้านบาท สินค้าที่ส่งเข้ามามากที่สุด คือ สินค้าที่ตัดกรรมสำหรับการบริโภคนำเข้าเป็นมูลค่า 2,338.30 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 34.72 ของสินค้าเข้าทั้งหมด สินค้าที่ส่งเข้ามารองลงมาได้แก่ สินค้าที่ตัดกรรมสำหรับการอุตสาหกรรม, สินค้าประเภททุน, อาหารและเครื่องดื่ม และวัตถุดิบ

ปี 1961 - 1962 - 1963 ค่าเฉลี่ยของสินค้าเข้าทั้งหมดเท่ากับ 11,531.23 ล้านบาท อัตราเพิ่มของสินค้าเข้าทั้งหมด ตั้งแต่ปี 1954 - 1962 เท่ากับ 7.3% ต่อปี สินค้าที่ส่งเข้ามาที่สุด คือ สินค้าที่ตัดกรรมสำหรับการบริโภคนำเข้าเป็นมูลค่า 3,528.49 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 30.75 ของสินค้าเข้าทั้งหมด แต่อัตราเพิ่มของสินค้านำเข้านี้ ประมาณ 6.1% ต่อปีเท่านั้น ไม่สูงเท่า อัตราเพิ่มของสินค้าประเภททุนซึ่งส่งเข้ามาเป็นอันดับสอง สินค้าประเภททุนมีอัตราเพิ่ม 12.4% ต่อปี มูลค่าส่งเข้าเฉลี่ยของปี 1961 - 62 - 63 เท่ากับ 3,171.75 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 27.26 ของทั้งหมด สินค้าที่ตัดกรรมสำหรับการอุตสาหกรรมเป็นสินค้าที่ส่งเข้ารองลงมา มูลค่าส่งเข้าเท่ากับ 2,171.01 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.84 ของทั้งหมด แต่อัตราเพิ่มของสินค้านำเข้านี้ต่ำเพียง 4.2 % ต่อปีเท่านั้น วัตถุดิบและอาหารและเครื่องดื่ม ส่งเข้าเป็นมูลค่าไม่สูงนัก แต่อัตราเพิ่มของวัตถุดิบสูงถึง 9.6 % ต่อปี

ปี 1967 - 1968 - 1969 ค่าเฉลี่ยของสินค้าเข้าทั้งหมดเท่ากับ 24,238.29 ล้านบาท อัตราเพิ่มของสินค้าเข้าทั้งหมด ตั้งแต่ปี 1962 - 1969 เท่ากับ 13.2% ต่อปี สินค้าหมวดที่สั่งเข้ามามากที่สุด ได้แก่ สินค้าประเภททุน มูลค่าสั่งเข้าเท่ากับ 8,756.22 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 36.12 ของสินค้าเข้าทั้งหมด อัตราเพิ่มของสินค้าประเภททุนในช่วงหลังนี้ สูงถึง 18.4% ต่อปี สินค้าหมวดที่สั่งเข้ามากรองลงมา ได้แก่ สินค้าหัตถกรรมสำหรับการบริโภค มูลค่าสั่งเข้าเท่ากับ 5,393.18 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.02 ของทั้งหมด แต่อัตราเพิ่มของสินค้าหมวดนี้ค่อนข้างสม่ำเสมอกับช่วงแรก คือ เพิ่มขึ้นเพียง 7.3 % เท่านั้น สินค้าหัตถกรรมสำหรับการอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นสูงในช่วงหลัง คือ อัตราเพิ่มเท่ากับ 14.9% ต่อปี มูลค่าสั่งเข้าเท่ากับ 5001.41 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 20.67 ของทั้งหมด สินค้าอีก 2 หมวด คือ วัสดุก่อสร้าง และอาหาร และเครื่องใช้ มีอัตราเพิ่ม 11.0 และ 9.0% ต่อปี

จากค่าเฉลี่ยของมูลค่าและสัดส่วนการนำเข้าสินค้าหมวดต่าง ๆ ดังกล่าว จะเห็นว่ามูลค่าและสัดส่วนการนำเข้าของสินค้าประเภททุนได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยกำลังอยู่ในระยะพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น ความต้องการสินค้าประเภททุนเพื่อนำมาพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศจึงได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเพิ่มขึ้นมากด้วย (13) จนทำให้มูลค่าและสัดส่วนการนำเข้าของสินค้าประเภทนี้สูงกว่าของสินค้าประเภทอื่น ๆ ในปี 1967 - 1968 - 1969 ส่วนสินค้าหัตถกรรมสำหรับการบริโภค มูลค่าเพิ่มขึ้นแต่สัดส่วนการนำเข้าได้ลดลงเรื่อยๆ ทั้งนี้เป็นเพราะจากการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ทำให้ไทยสามารถผลิตสินค้าหัตถกรรมเหล่านี้ทดแทนการนำเข้าได้บ้าง (14) การนำเข้าของสินค้าประเภทนี้ จึงไม่เพิ่มขึ้นรวดเร็วเท่าที่ควร สินค้าประเภทอื่น สัดส่วนการนำเข้าค่อนข้างสม่ำเสมอ สินค้าประเภทอาหารและเครื่องใช้ สัดส่วนการนำเข้าลดลงบ้าง เพราะมีการลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทนี้ โดยลงทุนร่วมกับต่างประเทศ เช่น อุตสาหกรรมนม อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูป (15) ทำให้ความต้องการสินค้าประเภทนี้จากต่างประเทศลดลง เพราะสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศก็มีคุณภาพดีพอสมควรและมีราคา

(13) โปรดดูภาคผนวก ฉ. ตารางที่ 6 แสดงมูลค่าสินค้าเข้าประเภททุนและการลงทุน

(14) โปรดดูภาคผนวก ช. ตารางที่ 7 แสดงดัชนีการผลิตสินค้าหัตถกรรม

(15) โปรดดูภาคผนวก ซ. ตารางที่ 8 แสดงเงินทุนจากทะเลเบียนของหน่วยธุรกิจต่างประเทศ

ถูกกว่าควย สินค้าประเภทวัตถุดิบสัดส่วนการนำเข้าสม่ำเสมอ และสินค้าหัตถกรรมสำหรับการอุตสาหกรรมสัดส่วนการนำเข้าลดลงเพียงเล็กน้อย อาจเป็นเพราะว่า ความต้องการสินค้าประเภทนี้ไม่ลดลง และการผลิตทดแทนในประเทศยังไม่สามารถสนองความต้องการได้พอเพียง

1.2.2 ข. สินค้าออก (โปรดดูตารางที่ 2 ประกอบ)

ปี 1954 - 1955 - 1956 ค่าเฉลี่ยของสินค้าออกทั้งหมดเท่ากับ 5,889.27 ล้านบาท สินค้าออกที่ส่งออกมากที่สุด ได้แก่สินค้าหมวดอาหารและเครื่องดื่ม ส่งออกเป็นมูลค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3,606.82 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 62.85 ของสินค้าออกทั้งหมด สินค้าที่ส่งออกมากเป็นอันดับรองลงมา ได้แก่ วัตถุดิบ ส่งออกเป็นมูลค่า 2,171.64 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.23 ของสินค้าออกทั้งหมด สินค้าออกในหมวดอื่น ๆ มีมูลค่าส่งออกลดน้อยมาก หมวดละไม่ถึงร้อยละ 1 ของสินค้าออกทั้งหมด

ปี 1961 - 1962 - 1963 อัตราเพิ่มของสินค้าออกทั้งหมดตั้งแต่ปี 1954 - 1962 ประมาณปีละ 7.0 % มูลค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9,463.80 ล้านบาท สินค้าหมวดอาหารและเครื่องดื่ม เป็นสินค้าที่ส่งออกมากที่สุด มูลค่าส่งออกเฉลี่ยเท่ากับ 5,087.89 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 53.74 ของสินค้าส่งออกทั้งหมด — อัตราเพิ่มของสินค้าหมวดนี้ไม่สูงมากนัก ประมาณ 5.1% ต่อปี แต่สินค้าส่งออกหมวดวัตถุดิบมีอัตราเพิ่มตั้งแต่ปี 1954 - 1962 ประมาณปีละ 9.4% จึงทำให้มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยแล้วเท่ากับ 4,982.42 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 43.14 ของสินค้าออกทั้งหมด สินค้าหมวดอื่น ๆ ยังคงมีมูลค่าส่งออกไม่สูงมากนัก สินค้าหัตถกรรมสำหรับการบริโภคมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 182.14 ล้านบาท อัตราเพิ่มประมาณปีละ 25.8%

ปี 1967 - 1968 - 1969 มูลค่าสินค้าออกทั้งหมดเท่ากับ 14,156.76 ล้านบาท อัตราเพิ่มตั้งแต่ ปี 1962 - 1969 ประมาณปีละ 6.9 % สินค้าหมวดอาหารและเครื่องดื่มยังคงเป็นสินค้าหมวดที่ส่งออกมากที่สุด มูลค่าส่งออกเฉลี่ยประมาณ 7,276.76 ล้านบาท แต่สัดส่วนของสินค้าหมวดนี้ในสินค้าส่งออกทั้งหมดลดลงเหลือเพียงร้อยละ 51.49 ของทั้งหมดเท่านั้น แต่อัตราเพิ่มของการส่งสินค้าหมวดนี้ออกตั้งแต่ปี 1962 - 1969 เป็นอัตราที่สูงกว่าในช่วงแรก คือ อัตราเพิ่มประมาณปีละ 6.1 % สินค้าหมวดวัตถุดิบ มูลค่าส่งออกลดลงเหลือเพียง 4,061.97 ล้านบาท

และสัดส่วนที่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 28.63 ของสินค้าออกทั้งหมด สินค้าที่ลดกรรมสำหรับการ
อุตสาหกรรม มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นมากถึง 1,691.61 ล้านบาท คิดเป็นอัตราเพิ่มประมาณปีละ
99.8 % ตั้งแต่ปี 1962 - 1969 และสัดส่วนของสินค้าหมวดนี้คิดเป็นร้อยละ 11.94 ของสินค้า
ส่งออกทั้งหมด สินค้าอีก 2 หมวดก็เริ่มมีความสำคัญเพิ่มขึ้น สินค้าที่ลดกรรมสำหรับการบริโภค
มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 492 ล้านบาท สัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 3.46 ของทั้งหมด อัตราเพิ่มประ
มาณปีละ 18 % ส่วนสินค้าประเภทหุ่ มูลค่าส่งออกเท่ากับ 67.24 ล้านบาท และอัตราเพิ่มประ
มาณปีละ 74.7 %

จากกาเฉลี่ยของมูลค่าและสัดส่วนการส่งออกสินค้าหมวดต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว
จะเห็นได้ว่าประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าประเภทอาหารและเครื่องคีม และสินค้าประเภทหุ่
คีม ก่อนปี 1954 สินค้าออกที่สำคัญที่สุด คือข้าว นอกจากข้าวก็มี ยาง คีบูกและไม้สัก หลังปี
1954 ข้าวเริ่มลดความสำคัญลง ทำให้สัดส่วนของสินค้าออกสำคัญ 4 อย่างในสินค้าออกทั้งหมด
ลดลงด้วย (ไปรคยุทธารางที่ 3 แสดงมูลค่าและสัดส่วนของสินค้าออกสำคัญ 4 อย่าง) และสินค้า
เกษตรอื่น ๆ นอกจากสินค้าสำคัญ 4 อย่างนี้ก็กลับส่งออกเป็นมูลค่าเพิ่มขึ้น (ไปรคยุทธารางที่ 4
แสดงมูลค่าสินค้าเกษตรใหม่และอื่น ๆ) และสามารถทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมากในปี
หนึ่ง ๆ นอกจากสินค้าเกษตร สินค้าที่ลดกรรมของไทยก็เริ่มมีความสำคัญ สามารถส่งออกทำรายได้
ให้กับประเทศเป็นจำนวนมากในระยะหลังนี้ สินค้าที่ลดกรรมที่ส่งออกมีทั้งสินค้าที่ลดกรรมเพื่อการ
อุตสาหกรรมและสินค้าที่ลดกรรมเพื่อการบริโภค แต่สินค้าที่ลดกรรมเพื่อการอุตสาหกรรมมีมูลค่า
ส่งออกสูงกว่าสินค้าที่ลดกรรมเพื่อการบริโภค และตลาดของสินค้าที่ลดกรรมส่วนมากเป็นประเทศ
ใกล้เคียงในแถบเอเชีย

1.2.3 ทิศทางของการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ

ประเทศไทยทำการค้าขายกับนานาประเทศ ประเทศคู่ค้าขายกับไทยที่สำคัญมีหลาย
ประเทศ เช่น ประเทศกลุ่มตลาดรวมยุโรป (EEC) สหภาพอังกฤษ, สหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น,
ฮ่องกงและสิงคโปร์ นอกจากนั้น ก็มีประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศ

ในบรรดาประเทศคู่ค้าขายกับไทยทั้งหมด ประเทศญี่ปุ่นนับว่าเป็นประเทศคู่ค้าขายกับ
ไทยที่สำคัญที่สุด ดังจะเห็นได้จาก มูลค่าและสัดส่วนของทิศทางของการค้าระหว่างประ
เทศไทย และประเทศต่าง ๆ ที่แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 3. มูลค่าสินค้าออกสำคัญตั้งแต่ 1954 - 1969 (หน่วย. ล้านบาท)

ปี	ข้าว	ยาง	ถั่ว	ไม้สัก	สินค้าอย่าง		มูลค่าสินค้า ออกทั้งหมด	ร้อยละของ ข้าวอย่างเดีย
					มูลค่า	ร้อยละ		
1954	3,087	1,108	373	211	4,779	77	6,177	50
1955	3,133	1,802	441	264	5,640	79	7,120	44
1956	2,861	1,526	507	306	5,200	75	6,923	41
1957	3,622	1,406	531	262	5,821	77	7,540	40
1958	2,968	1,326	255	239	4,788	74	6,447	46
1959	2,576	2,236	464	244	5,520	73	7,560	34
1960	2,570	2,579	537	356	6,042	70	8,614	30
1961	3,598	2,130	617	252	6,597	66	9,997	36
1962	3,240	2,111	685	170	6,206	65	9,529	34
1963	3,424	1,903	741	137	6,205	64	9,276	35
1964	4,339	2,060	961	179	75,589	62	12,339	36
1965	4,334	1,999	767	201	7,301	56	12,940	34
1966	4,001	1,861	1,315	243	7,420	52	14,310	28
1967	4,653	1,574	1,822	194	8,243	58	14,165	33
1968	3,774	1,816	1,406	169	7,165	52	13,679	28
1969	2,945	2,664	1,658	166	7,433	50	14,722	20

หมายเหตุ. ถั่วเป็น TIN ORE จนถึงปี 1965 หลังจากนั้นเป็น TIN METAL

ที่มา. INGRAM, J.C.; ECONOMIC CHANGE IN THAILAND, 1850 - 1970

(STANFORD UNIVERSITY PRESS) 1971

ตารางที่ 4. มูลค่าสินค้าออกสำคัญของประเทศไทย (หน่วย.ล้านบาท)

ปี	ข้าวโพก	มันสำปะหลัง	ปอ	ไมยาสุม	ถั่วเขียว	กุ้ง	อื่น ๆ
1957	74	138	46	100	33	-	1,066
1958	183	192	69	85	24	-	866
1959	250	224	88	16	37	1	1,210
1960	551	288	230	21	48	3	1,216
1961	597	446	626	12	60	3	1,404
1962	502	423	579	31	62	9	1,547
1963	828	439	358	41	59	46	1,563
1964	1,346	653	495	79	84	69	1,844
1965	969	676	1,102	89	118	109	1,977
1966	1,520	644	1,614	115	131	191	2,220
1967	1,355	726	866	147	122	259	2,254
1968	1,556	772	674	198	132	278	2,630
1969	1,674	876	780	150	215	270	3,185

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

เราจะพิจารณาทิศทางของการค้า โดยแยกพิจารณาทั้งด้านสินค้าเข้าและสินค้าออก

ก. สินค้าเข้า

มูลค่าสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราเพิ่มปีละ 15.1% ทำให้สัดส่วนสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นที่เคยมีเพียงร้อยละ 19.09 ของทั้งหมดในปี 1954 - 56 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 36.16 ของทั้งหมดในปี 1967 - 69 สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ไทยสั่งซื้อสินค้ามากเป็นรองจากญี่ปุ่น อัตราเพิ่มของมูลค่าประมาณปีละ 12.2 % แต่สัดส่วนการนำเข้าจากสหรัฐอเมริกาต่อการนำเข้าทั้งหมดยังคงเท่าเดิม ประเทศในตลาดรวมยุโรปเป็นกลุ่มที่ไทยสั่งซื้อเข้ามาเป็นอันดับสาม สัดส่วนการนำเข้าเฉลี่ยปี 1967 - 69 ลดลงจากค่าเฉลี่ยปี 1954 - 56 เล็กน้อย อัตราเพิ่มของมูลค่าไม่สูงมากนัก ประมาณ 8.4% ทยอย สหภาพอังกฤษมูลค่านำเข้าเพิ่มขึ้นปีละ 5.5 % แต่สัดส่วนการนำเข้าลดลงจากร้อยละ 12.13 ของทั้งหมดในปี 1954 เป็นร้อยละ 7.39 ของทั้งหมดในปี 1967 - 69 สำหรับฮ่องกงและสิงคโปร์ มูลค่านำเข้าลดลงและสัดส่วนก็ลดลงจากร้อยละ 10.80 ของทั้งหมดในปี 1954 - 56 เป็นร้อยละ 1.78 ของทั้งหมดในปี 1967 - 69 ส่วนประเทศอื่น ๆ ทั้งมูลค่าและสัดส่วนการนำเข้าน้อยมาก เมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้

ข. สินค้าออก

มูลค่าสินค้าออกที่ไทยส่งไปญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นในอัตราเพิ่มปีละ 8.3 % สัดส่วนการส่งออกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16.57 ของทั้งหมดในปี 1954 - 56 เป็นร้อยละ 22.29 ของทั้งหมดในปี 1967 - 69 สหรัฐอเมริกาเคยเป็นประเทศที่ไทยส่งสินค้าออกไปมากที่สุด สัดส่วนการส่งออกในปี 1954 - 56 สูงถึงร้อยละ 27.03 ของสินค้าออกทั้งหมด แต่มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นช้ามาก อัตราเพิ่มเพียงปีละ 0.7 ทำให้สัดส่วนการส่งออกไปอเมริกาตกลงเหลือเพียงร้อยละ 13.96 ของสินค้าออกทั้งหมด ในปี 1967 - 69 ฮ่องกงและสิงคโปร์เป็นตลาดสินค้าออกที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราเพิ่มปีละ 10.6% ทำให้สัดส่วนการส่งออก ที่เคยมีเพียงร้อยละ 8.74 ของทั้งหมดในปี 1954 - 56 เพิ่มขึ้นเป็น 15.39 ของทั้งหมดในปี 1967 - 69 ประเทศในกลุ่มตลาดรวมยุโรปมีท่าทีจะเป็นตลาดสินค้าออกที่สำคัญยิ่งขึ้นของประเทศไทย เพราะมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราสูงสุด คือในอัตราเพิ่มปีละ 14.6% ทำให้สัดส่วนการส่งออกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.11

ตารางที่ 5 ทิศทางของการค้า แยกมูลค่า สัดส่วน และอัตราเพิ่ม (หน่วย. ล้านบาท)

	สินค้าเข้า (C.I.F.)				อัตราเพิ่ม ต่อปี	สินค้าออก (F.O.B.)				อัตราเพิ่ม ต่อปี
	ค่าเฉลี่ยปี 1954-56		ค่าเฉลี่ยปี 1967-69			ค่าเฉลี่ยปี 1954-56		ค่าเฉลี่ยปี 1967-69		
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ		มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	
<u>ยุโรป</u>										
ตลาดรวมยุโรป ⁽¹⁾	1,308.49	18.03	3,731.19	15.66	8.4%	325.21	5.11	1,913.16	14.25	14.6%
สหภาพอังกฤษ	830.42	12.13	1,761.79	7.39	5.5%	169.63	2.66	405.12	3.02	6.9%
ยุโรปอื่นๆ	213.75	3.36	1,080.67	4.53	12.1%	81.68	1.28	368.10	2.74	12.3%
<u>เอเชีย</u>										
ญี่ปุ่น	1,385.67	19.07	8,611.75	36.16	15.1%	1,055.27	16.57	2,991.94	22.29	8.3%
ฮ่องกง-สิงคโปร์ ⁽²⁾	784.15	10.80	422.01	1.78	4.6%	557.05	8.74	2,065.59	15.39	10.6%
เอเชียอื่นๆ	1,178.49	16.24	2,888.68	12.13	7.1%	2,428.89	38.13	3,549.76	26.45	2.9%
<u>อเมริกา</u>										
สหรัฐอเมริกา	1,317.52	18.16	4,336.03	18.21	12.2%	1,721.75	27.03	1,872.87	13.96	0.7%
ประเทศอื่นๆ	158.81	2.19	985.80	4.14	15.1%	30.79	0.48	254.32	1.90	17.6%

ที่มา : U.N. YEARBOOK OF INTERNATIONAL TRADE STATISTICS, 1955 - 1969

หมายเหตุ. (1) ประเทศกลุ่มตลาดรวมยุโรป (E.E.C.) รวมเฉพาะประเทศเบลเยียม ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อิตาลี และเยอรมันตะวันตกเท่านั้น เพราะการวิเคราะห์ถึงแค่ปี 1969 จึงรวมเฉพาะประเทศที่อยู่ในกลุ่ม E.E.C. ขณะนั้น

(2) ตัวเลขของฮ่องกง - สิงคโปร์ เฉลี่ยของปี 1954 - 56 ทั้งสินค้าเข้าและสินค้าออก เป็นตัวเลขของฮ่องกง ประเทศเดียว เพราะขณะนั้น สิงคโปร์รวมอยู่กับมาเลเซีย

ในปี 1954 - 56 เพิ่มเป็นร้อยละ 14.25 ของทั้งหมดในปี 1967 - 1969 สหภาพอังกฤษ สัก
 ส่วนการส่งออกไม่เปลี่ยนแปลง มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราปีละ 6.9% ประเทศอื่น ๆ สักส่วน
 การส่งออกอยู่ในสัดส่วนต่ำ นอกจากประเทศเอเชียอื่น ๆ สักส่วนการส่งออกในปี 1954 - 56
 สูงถึงร้อยละ 38.13 และลดลงเป็นร้อยละ 26.45 ของทั้งหมดในปี 1967 - 69 ซึ่งก็เป็นการ
 ชี้ให้เห็นว่า ตลาดสินค้าของไทยอยู่ในแถบเอเชียเป็นส่วนใหญ่ แต่เป็นตลาดที่ค่อนข้างกระจัดกระ
 กระจาย ตลาดใหญ่ ๆ ในเอเชีย ก็มีแค่ ญี่ปุ่น และฮ่องกง - สิงคโปร์เท่านั้น

สรุป

จากโครงสร้างการค้าและทิศทางการค้าระหว่างประเทศไทย และประเทศต่าง ๆ
 จะเห็นว่า มูลค่าสินค้าเข้ามูลค่าสินค้าออกอยู่ในภาวะที่ไม่สมดุลกันนัก ไทยเป็นฝ่ายขาดดุล
 การค้ากับประเทศต่าง ๆ อยู่เกือบตลอดเวลา

ไทยคิกต่อค้าขายกับหลายประเทศ ประเทศที่ไทยค้าขายด้วยเป็นมูลค่าและสัก
 ส่วนสูง ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพอังกฤษ ตลาดร่วมยุโรป ญี่ปุ่น ฮ่องกงและสิงคโปร์ นอก
 จากนี้ก็มีประเทศที่ไทยคิกต่อค้าขายด้วยเป็นมูลค่าไม่สูงนักอีกหลายสิบประเทศ ประเทศที่กล่าวมา
 นี้ ส่วนมากไทยเป็นฝ่ายเสียดุลการค้าด้วยทั้งนั้น นอกจากประเทศฮ่องกง - สิงคโปร์เท่านั้นที่
 ไทยมีดุลการค้าเกินดุลด้วย

เมื่อมองโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศไทย และประเทศต่าง ๆ ดังที่กล่าว
 มานี้จากประเทศคู่ค้าขายของเรา จะเห็นว่า ประเทศไทยมีความสำคัญต่อโครงสร้างการค้า
 ของประเทศเหล่านั้นน้อยมาก สักส่วนของสินค้าเข้าที่ส่งจากไทยและสินค้าออกที่ส่งมายังไทย อยู่
 ในระดับที่ต่ำมาก ดังจะเห็นได้จาก ตารางที่ 6 แสดงให้เห็นถึงทิศทางของการค้าของประเทศ
 เหล่านั้น

ประเทศไทยมีความสำคัญต่อโครงสร้างการค้าของประเทศแถบเอเชียมากกว่า
 โครงสร้างการค้าของประเทศแถบตะวันตก มูลค่าสินค้าเข้าและสินค้าออกที่ประเทศญี่ปุ่น ฮ่องกง-
 สิงคโปร์ส่งจากไทยและส่งมายังไทย คิดเป็นสัดส่วนแล้ว ประมาณร้อยละ 2 - 3 ของสินค้าเข้า
 และสินค้าออกทั้งหมด แต่สัดส่วนของมูลค่าสินค้าเข้าและสินค้าออกที่ประเทศกลุ่มตลาดรวม

ตารางที่ 6. ทิศทางของการค้าของประเทศคู่ค้าชายของประเทศไทย (คิดเป็นร้อยละของทั้งหมด)

	สินค้าเข้าที่ส่งจากไทย		สินค้าออกที่ส่งมายังไทย	
	คาเฉลี่ยปี1954-56	คาเฉลี่ยปี1967-69	คาเฉลี่ยปี1954-56	คาเฉลี่ยปี1967-69
<u>ยุโรป</u>				
<u>กลุ่มตลาดรวมยุโรป</u>	—	.14	—	.19
สหภาพอังกฤษ	.74	.075	—	.44
<u>อเมริกา</u>				
สหรัฐอเมริกา	.74	.28	.29	.48
<u>เอเชีย</u>				
<u>ญี่ปุ่น</u>	2.18	1.20	3.19	2.92
<u>ฮ่องกง-สิงคโปร์</u>	4.29 ⁽¹⁾	2.85	7.47 ⁽¹⁾	2.69

ที่มา. U.N. YEARBOOK OF INTERNATIONAL TRADE STATISTICS, 1955 - 1969

หมายเหตุ. (1) เฉพาะฮ่องกง เพราะขณะนี้ สิงคโปร์รวมอยู่กับมาเลเซีย

สหภาพอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ส่งเข้าและส่งมายังไทย คิดแล้วไม่ถึงร้อยละ 1 ของมูลค่าส่งเข้าและส่งออกทั้งหมดของประเทศเหล่านั้น จึงได้กล่าวได้ว่า ประเทศไทยอยู่ในภาวะที่ต้องพึ่งพาประเทศเหล่านั้น เพราะประเทศเหล่านั้นเป็นตลาดสำหรับสินค้าออกและสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทย ในขณะที่ประเทศไทยเป็นตลาดที่ไม่สำคัญ โดยต่อประเทศเหล่านั้น

ในบรรดาประเทศที่ไทยขาดดุลการค้าด้วยนั้น ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ไทยเสียเปรียบดุลการค้าด้วยมากที่สุด เพราะประเทศญี่ปุ่นมีส่วนการค้ากับไทยสูงที่สุด ทั้งด้านสินค้าเข้าและสินค้าออก กล่าวคือ ไทยส่งสินค้าออกไปญี่ปุ่นเป็นสัดส่วนสูงที่สุดในสินค้าออกทั้งหมด และส่งสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นเป็นสัดส่วนสูงที่สุดในสินค้าเข้าทั้งหมด จึงนับได้ว่า ประเทศญี่ปุ่นมีความสำคัญมากต่อเศรษฐกิจของไทย

เนื่องจากประเทศญี่ปุ่น มีความสำคัญต่อประเทศไทยมาก จึงน่าจะมีการศึกษาโครงสร้างการค้า ระหว่างประเทศทั้งสองอย่างละเอียด ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาในบทต่อไป